

Social Fears in the Prime-Time News of bTV and Nova Television**Genka Shikerova**Department of Media and Communication,
New Bulgarian University**Социалните страхове в централните новини на бТВ и Нова
телевизия****Генка Шикерова**Департамент Медии и комуникация,
Нов български университет**Author Note**Genka Shikerova <https://orcid.org/0009-0000-8431-0951>

The author has no known conflict of interest to disclose.

Correspondence concerning this article should be addressed to Genka Shikerova, Department of Media and Communication, NBU, 21 Montevideo Str., 1618 Sofia, Bulgaria, Email: gshikerova@nbu.bg**Бележки за автора**Генка Шикерова <https://orcid.org/0009-0000-8431-0951>

Авторът няма конфликт на интереси.

Кореспонденцията, свързана с тази статия, да бъде адресирана до Генка Шикерова, катедра „Медии и комуникация“, Нов български университет, Email: gshikerova@nbu.bg

Abstract

The article examines the presence of social fears in the prime-time newscasts of bTV and Nova Television through an analysis of 374 news items. The findings show that both media outlets are dominated by news containing elements of threat and insecurity. The study concludes that social fears function as a key structuring element of the newscasts, shaping a media environment in which a sense of instability is consistently reinforced.

Keywords: social fears, television, news, media communication, agenda-setting

Резюме

Статията изследва как социалните страхове присъстват в централните новини на бТВ и Нова телевизия чрез анализ на 374 материала. Резултатите показват, че и в двете медии преобладават новини, съдържащи елементи на заплахата и несигурност. Изводът от изследването е, че социалните страхове функционират като основен структуриращ елемент в новинарските емисии, като оформят среда, в която усещането за нестабилност е постоянно поддържано.

Ключови думи: социални страхове, телевизия, новини, медийна комуникации, дневен ред

ARTICLE INFO:

Original Article

Received: 21, 10.2025

Revised: 12, 11.2025

Accepted: 29, 11.2025

Социалните страхове в централните новини на БТВ и Нова телевизия

Въведение

Страхът е неизменна част от ежедневието. Неговите проявления присъстват под различна форма в информационните емисии на телевизиите. Особеностите на аудиовизуалната техника позволяват използването на страха за влияние върху рационалното и емоционално поведение на зрителя.

Телевизията изгражда паралелна реалност чрез показването на картини от действителността, готови образи и модели на поведение. Само за няколко минути, в рамките на една информационна емисия, телевизията показва толкова сцени, съдържащи, насилие, смърт и страдание, с колкото човек е трудно да се сблъска в действителността за няколко години. Както отбелязва Джордж Гербнер „страхът е универсална емоция и е лесен за експлоатация” (Gerbner & Gross, 1976 р 390.).

По своята същност телевизията е най-мощното и достъпно средство за масова комуникация. Тя не само влияе върху емоциите на хората, но и ги експлоатира, за да привлече по-голяма аудитория.

Темата за използването на страха като средство за привличане на аудитория от страна на медиите е обект на широка дискусия в българското общество от страна на журналисти, медийни специалисти, политици и т.н. В голямата си част тази дискусия се изразява в писането на коментари и мнения, свързани с медийното отразяване на действителността от Ивайло Дичев (2016), Антоний Гълъбов (2016) и др.).

В българската научна литература темата за медиите и страха присъства в изследванията на Весела Табакова (2009), Добринка Пейчева (2014), Луливера Кръстева (2019), Милко Петров (2015) и др.

В Съединените щати взаимовръзката страх-медии е обект на дългогодишни изследвания (Gerbner & Gross, 1976). В основата на повечето от тях е теорията за култивацията, формулирана от Джордж Гербнер. Основната ѝ теза е, че колкото повече хората гледат телевизия, толкова повече представата им за действителността се доближава до образа на тази, изградена по телевизията. Насилието, показано по телевизията е един от най-разпространените и най-евтини начини за поддържане на статуквото, отбелязва Гербнер (1976).

Актуалността на подобно проучване е обусловена от ескалиращия брой новини, свързани със страха от нападение, превземане, обедняване, бедствия, мигранти и т.н. 2025 година е ключова за България заради решението за въвеждане на еврото от януари 2026 г. Това се случва на фона на силно разколебано усещане за сигурност в обществото, сриващо се доверие в институциите и войната на Русия срещу Украйна.

Предмет на изследването е използването на социалните страхове в централните новинарски емисии на БТВ и Нова телевизия, разглеждани през подбора, подреждането и акцентите в новинарското съдържание.

Обект на настоящото изследване са централните новинарски емисии на БТВ и Нова телевизия в периода 1–14 октомври 2025 г., излъчвани от 19 часа. Избраният период от годината традиционно маркира началото на преговорите за държавния бюджет. В условията на висока инфлация, нарастващи цени и обществено напрежение, страхът от икономическа несигурност е особено видим.

Периодът на изследването включва общо 374 комуникационни единици, което позволява детайлно количествено изследване.

Страх, общество и медии: теоретични основи

Страхът, като емоция, е широко разпространен във всички сфери на човешкото съществуване и силно експлоатиран за налагане на влияние и управление. Той е усещане, за което няма как да бъде дадена еднозначна дефиниция. Понятието има дългогодишна история във всички сфери на човешкото развитие – философско, политическо, икономическо, емоционално и т.н.

Проблемът със страха присъства в трудовете на редица философи, психолози, социолози, учени, лекари, писатели – Аристотел (2022), Чарлз Дарвин (2003), Зигмунд Фройд (1926), Албер Камю (2015), Николо Макиавели (1991), Томас Хобс (2017), Джордж Оруел (2016) и др.

В българската наука страхът, неговите проявления и изследователски анализ е направен още в началото на миналия век от невролога Велко Македонски в книгата „Страхът. Психологично и клинично изследване” (1943). Темата е засегната и в трудовете на Цветан Тодоров (2009), Валери Динев (1996) и Апостол А. Апостолов (2014).

Част от тях разглеждат страха като реакция на външна опасност, както и като основно свързани с реакциите и промените в тялото (Дарвин, 2003). В

психоаналитичната теория на Фройд (1926) страхът е разгледан основно в неговата физиологична проява - страх от реализирането на сексуалната функция, страх от раждането, страх от смъртта, страх от либидото и т.н.

За Аристотел страхът е свързан с очаквано зло. Телевизията създава именно това усещане за близка и предстояща опасност, като превръща далечните събития в нещо, което изглежда непосредствено и засягащо зрителя.

Томас Хобс е сред авторите, които най-ясно поставят страха в основата на общественения ред (Blits, 1989; Robin, 2004). Според Хобс именно страхът от насилие и хаос мотивира хората да сключат обществения договор и да приемат върховната власт на суверена. Робин казва, че страхът не е просто естествена човешка реакция, а политически инструмент, чрез който институциите и религията моделират и дисциплинират поведението на хората.

Албер Камю говори за страха като техника. „Нещо повече, ако страхът сам по себе си не може да се разглежда като наука, няма съмнение обаче, че той е техника” (Kamiu, 2015). Концепцията за страха като техника е ясно приложима при разглеждането на социалните страхове в телевизионните новини.

Милко Петров формулира няколко етапа на медийната технология, свързана с използването на страха за налагане на влияние и запазване на статуквото (Petrov, 2017)

Първият етап е насочен към събуждане на недоверие и скепсис чрез дискредитиране на авторитети и внушаване на нужда от смяна на елитите.

Вторият етап изгражда чувство за малоценност чрез контрастно противопоставяне с „успели“ общества и чрез постоянен поток от черни новини – катастрофи, престъпления, произшествия – поддържащи висока тревожност.

Третият етап въвежда фигура на виновника – определени лица се стигматизират и превръщат в символи на злото преди да бъдат „отстранени“ медийно или физически.

Четвъртият етап изгражда контрастен положителен образ – „Спасителят“, който предлага изход от кризата.

Петият етап поддържа страха чрез повторение и връщане към вече утвърдени заплахи, което укрепва чувството за тревожност и страх.

По своята същност телевизията влияе преди всичко на емоциите, а политиците я предпочитат като средство за комуникация. В този смисъл това води до институционализиране нейното значение и чрез налагане на моделите: проблем - решение, правилно - неправилно, съществува - не съществува.

Телевизията до голяма степен научава хората да се страхуват. Тя има важна роля в детерминирането и показването на обектите, източник на страх.

Практиката доказва, че страхът е в основата на телевизионна комуникация – новини, публицистика, забавни програми, филми и т.н. „Страховете имат отношение както към индивидуалната, така и към обществената сигурност или към допускането, че е възможно обществото да престане да функционира” (Risk Monitor, 2016, p. 51) и по тази причина експлоатирането им е лесен начин за привличане на аудитория. Новините в комерсиалните телевизии са бизнес, а страхът е лесен и евтин начин този бизнес да бъде печеливш.

Поредица от изследвания на Добринка Пейчева показват, че в телевизионните новини в България „присъствието на отражения, всяващи страх, безпокойство, несигурност и пр., е не само неоспорим факт, но и подобни отражения са с постепенно нарастващ дял в телевизионното ежедневие на най-гледаните телевизии“ (Peicheva, 2014 p. 64).

В най-общ вид социалните страхове са свързани с усещане за заплаха, което може да произтича от физическа опасност, икономическа нестабилност, социален статус или непредвидимост на институциите. Страхът се влияе едновременно от реални събития и от начина, по който обществото и медиите ги представят. Страховете често се коренят в социалните конфликти, но „начинът на медийното им отразяване също оказва влияние върху тяхната степен на изява“ (Krasteva, 2019, p. 329).

В по-широк смисъл социалните страхове са част от културната среда, която Самюел Хънтингтън определя като система от „ценности, норми, институции и начини на мислене“ (Huntington, 1996). Това означава, че страхът отразява не само лични притеснения, но и обществените отношения, очакванията към институциите и общото усещане за сигурност.

Под „социални страхове“ се разбират онези споделени в обществото усещания за заплаха – икономическа, институционална, социална или физическа – които

надхвърлят индивидуалния опит и се формират в рамките на общата културна среда, политическия контекст и медийната комуникация.

Методология

Настоящото изследване използва комбиниран подход, включващ количествени и качествени методи за анализ на съдържанието на новинарските емисии. Това позволява да бъдат установени както честотата и разпределението на различните типове новини, така и спецификите на тяхното подреждане в рамките на емисиите.

Анализиран са всички централни новинарски емисии на БТВ и Нова телевизия, излъчени в периода 1–14 октомври 2025 г. Емисиите започват в 19 часа и обикайно включват 20–25 отделни новинарски материала. Общият брой регистрирани и кодирани комуникационни единици е 374. От тях 197, излъчени в емисиите новини на БТВ и 177 в емисиите новини на Нова телевизия.

Използван е методът анализ на съдържанието, който бе фокусиран върху:

- подбора на теми;
- подредбата на новините в емисията;
- визуални и структурни решения, които подчертават усещане за несигурност.

Езиковият анализ не е предмет на изследването.

За целите на изследването е създадена регистрационна карта. Категориите страх, използвани в изследването, са изведени чрез комбиниран подход, който включва данни от изследване на Фондация Риск Монитор (RiskMonitor, 2016) за рисковете пред България периода 2020-2025; проучване на Националния център за парламентарни изследвания за личното усещане за сигурност (Национален център за парламентарни изследвания, 2023); теоретичната рамка и наблюденията от емпиричното проучване. Използваните F-кодове представляват аналитична схема, разработена за целите на настоящото изследване.

- F1 – Икономическа несигурност - страх от инфлация; страх от поскъпване; страх от спекула при еврото; страх от обедняване; страх от липса на контрол върху цените; страх за доходите / пенсиите.
- F2 – Суверенитет/сигурност - страх от нападение/война; страх от външен контрол; страх от престъпления.

- F3 – Институционален разпад - недоверие в държавата; страх от корупция; страх, че институциите не могат да осигурят ред, контрол, справедливост; страх от хаос в управлението; страх от липса на защита за гражданите.
- F4 – Бедствия, аварии, катастрофи – пожари; наводнения; инфраструктурни аварии; тежки катастрофи; рискове за живота и здравето.
- F0 – Няма страх / не се кодира страх - за спокойни, протоколни или позитивни новини.

Качественият анализ проследява:

- върху какъв тип страх е акцентирано в различните комуникационни единици;
- кои теми/страхове са системно изтласквани напред в емисията;
- кои теми/страхове се повтарят ежедневно;
- разлики между БТВ и Нова телевизия.

Особено внимание е отделено на водещата новина в емисията, където най-често се концентрират новини, свързани с несигурност.

Методологията стъпва върху разбирането на теорията за определяне на дневния ред на Максвел Маккомбс и Доналд Шоу, според която медиите влияят върху общественото възприятие, като определят кои теми се появяват първи и съответно имат най-голяма тежест. Подредането на новините се приема като важен индикатор за това как телевизиите рамкират социалните страхове.

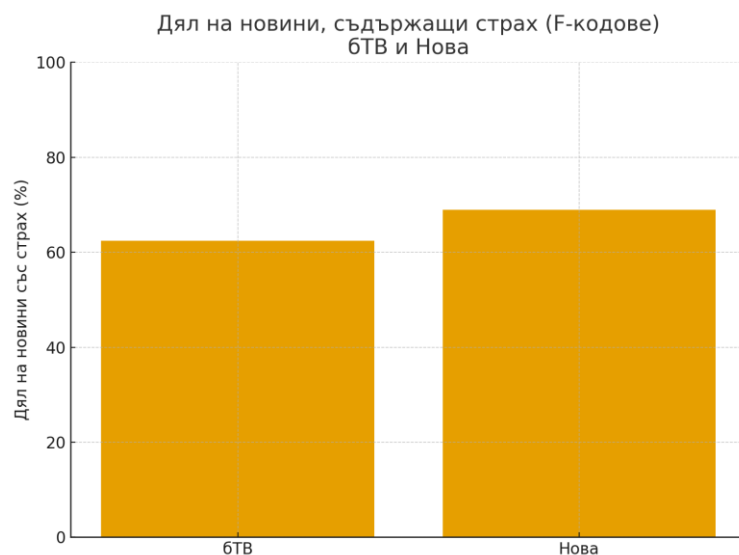
Социалните страхове в централните емисии новини на БТВ и Нова телевизия

В изследвания период са кодирани общо 374 комуникационни единици от централните емисии на БТВ и Нова телевизия.

Анализът показва, че и в двете телевизии доминират новини, които съдържат елементи на страх. Тази тенденция е по-силно изразена в новините на Нова телевизия, където 7 от 10 материала съдържат F-код, докато при БТВ съотношението е 6 от 10.

Фигура 1*Новини със страх и без страх по телевизии*

Данните показват, че и двете водещи телевизии предпочитат теми, които съдържат заплаха, несигурност или рискови обстоятелства, като при Нова телевизия тази ориентация е по-силно изразена.

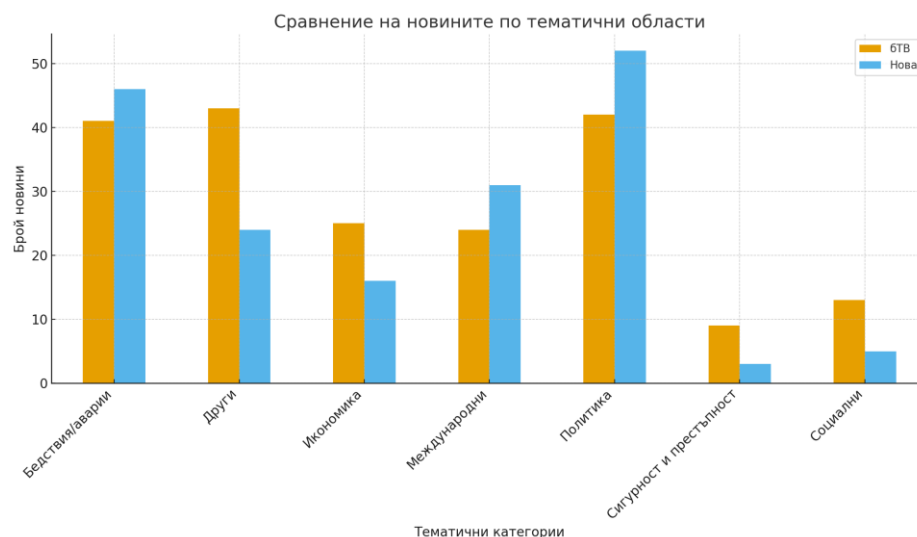
Фигура 2*Дял на новини, съдържащи страх*

Този модел потвърждава устойчивата медийна логика, при която изборът на новини се насочва към по-емоционално съдържание, а страхът функционира като ключов елемент при конструирането на новинарския дневен ред.

Разпределението по тематични категории показва, че новинарските емисии на двете телевизии са ориентирани към политически новини и към съдържание, свързано с бедствия и инциденти. И в двете медии тези категории доминират значително над социалните, икономическите и криминалните теми.

Фигура 3

Сравнение на новините по тематични области

Структурата на новините в двете телевизии по тематични области показва редакционни приоритети, насочени към конфликт, криза и политика, за сметка на социални и икономически новини.

Преобладава събитийното отразяване на новините, липсва контекст и журналистическо присъствие. Тази тенденция е особено видима при политическите новини, които в същността си са препредаване на думите на основни политически фигури, без допълнителна проверка, експертиза или критичен поглед. Този модел на правене на новинарско съдържание ограничава възможностите аудиторията да получи по-дълбоко разбиране за причините, последствията и взаимовръзките в обществените процеси.

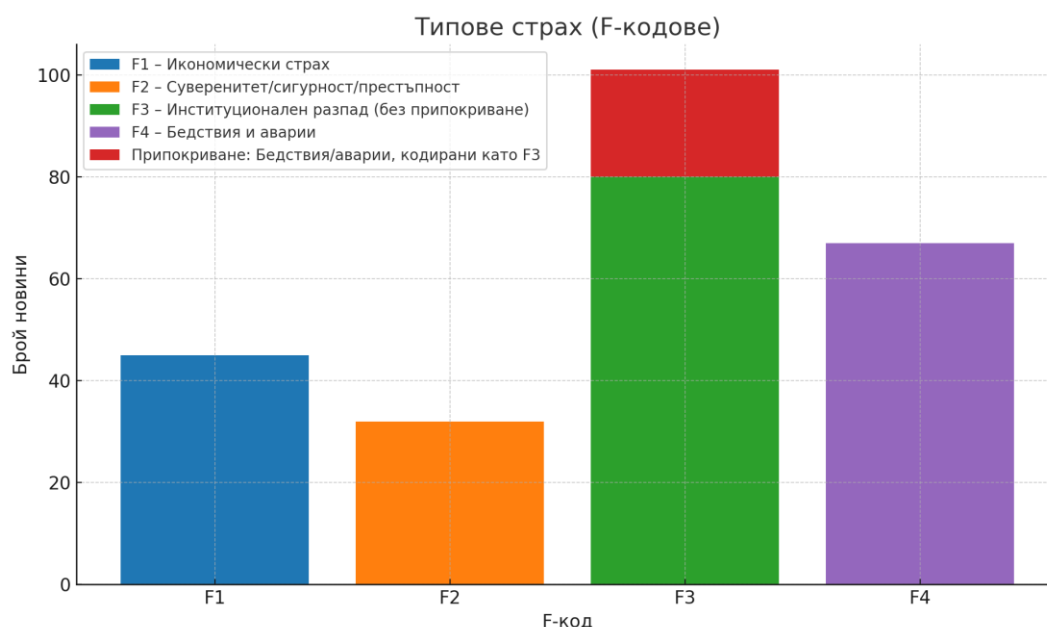
Разпределението на F-кодовете показва, че институционалният разпад (F3) е преобладаващият тип страх в изследваните комуникационни единици. Това е категорията, в която съдържанието най-често внушава представата за неработещи институции, липса на контрол, административен хаос и управленска безотговорност.

Важно е да се отбележи, че част от комуникационните единици, класифицирани тематично като „Бедствия/аварии“, също са кодирани като F3. В анализа се откриват 21 такива случая, при които новина за природен или технически инцидент се превръща в разказ за институционален провал — като забавена реакция на службите, липса на превенция, отсъствие на контрол или управленска неадекватност.

Така медийното представяне на бедствия и аварии функционира не само като репортаж за непосредствен риск, но и като илюстрация на системна държавна неспособност, което допълнително засилва доминиращия страх от разпад и неработещи институции в цялостната структура на новините.

Фигура 4

Типове страх

Сравнението на типовете страх в новинарските емисии на бТВ и Нова телевизия показва близка редакционна политика. И при двете телевизии най-голям дял имат новини, кодирани като F3 – институционален разпад. Това са материали, които представят държавата като неефективна, бавна или неработеща. Такива новини внушават липса на контрол и несигурност в управлението. След тях нареждат новините от тип F4 – бедствия и аварии, които обикновено са свързани с инциденти, природни събития или аварии и катастрофи.

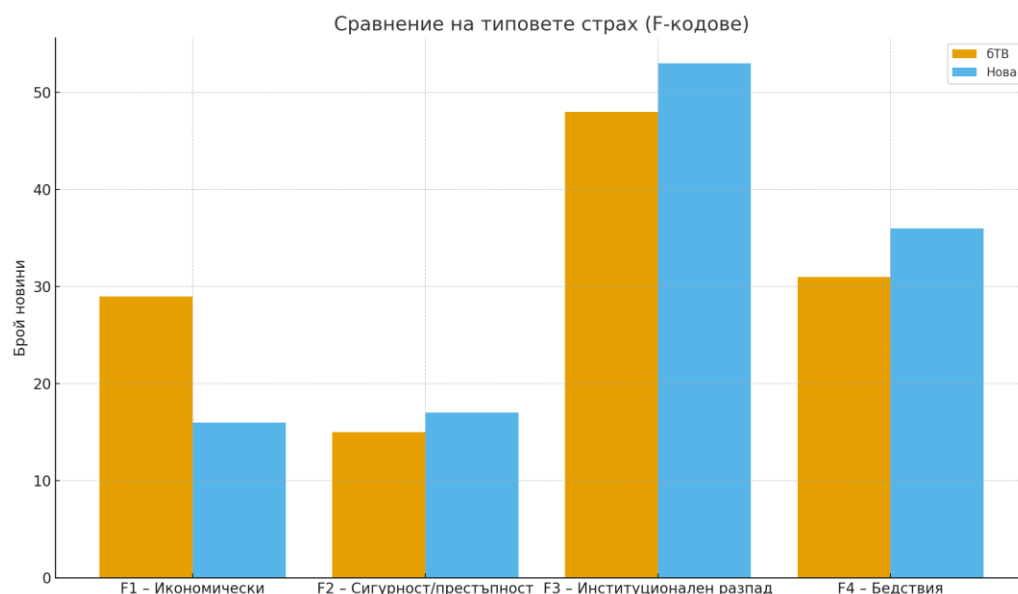
При Нова телевизия новините от тип F3 и F4 са повече в сравнение с бТВ, което показва по-силно фокусиране върху кризисни теми и извънредни ситуации.

Съдържанието на новините на Нова телевизия е по-ориентирано към новини, които поддържат усещане за нестабилност и риск.

При бТВ по-голям брой са новините, кодирани като F1 – икономически страх. Това включва материали за инфлация, цени, финанси и икономически политики. Този тип съдържание е почти два пъти повече в сравнение с Нова телевизия, което показва различен акцент в редакционните решения. Новините от тип F2 – сигурност и престъпност са по-малко и в двете телевизии, като при Нова телевизия има лек превес, но тенденцията е обща: престъпността не е водещ страх в новинарските емисии.

Фигура 5

Сравнение на типовете страх

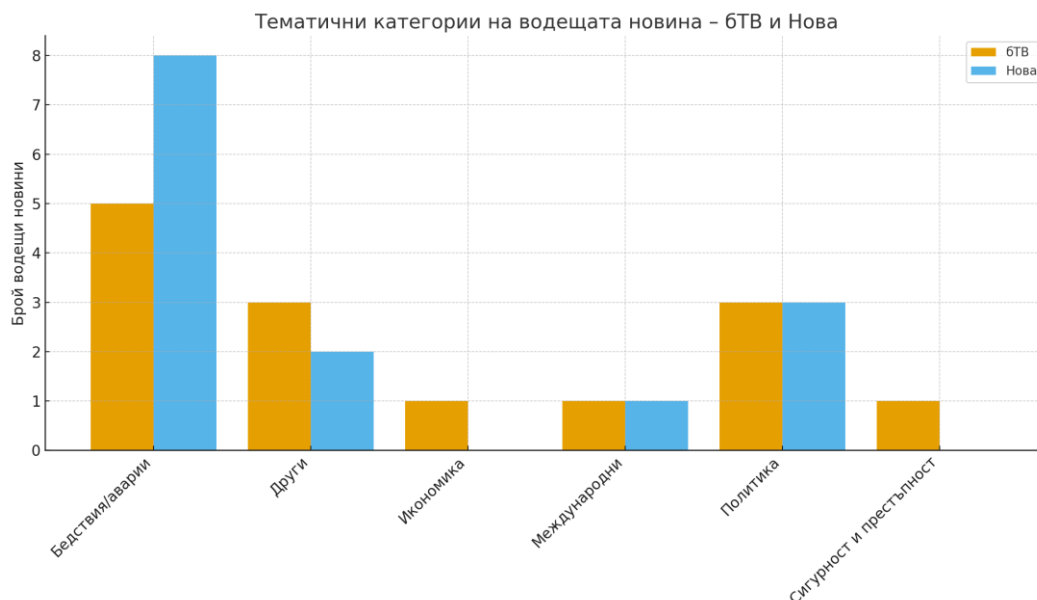
Структурата на страховете в новините на двете телевизии показва, че редакционната логика е ориентирана към съдържание, което създава усещане за нестабилност, криза и несигурност. Независимо от различните акценти, и двете медии поставят институционалната слабост в центъра на своя новинарски разказ. Това оформя картина, в която ежедневието е представено през постоянни напрежения – политически, управленски или свързани с инцидент.

Водещата новина е ключов индикатор за редакционните приоритети на една телевизия, защото задава рамката на дневния ред и определя „най-важното“ събитие за деня. Данните показват, че бТВ и Нова телевизия имат обща логика в подбора на водещи теми.

И при двете телевизии най-често водещи са бедствия и аварии, но при Нова телевизия това е по-силно изразено (8 от 14 емисии).

Фигура 6

Тематични категории на водещата новина

Водещите новини и на двете телевизии следват логика, която поставя кризисни, извънредни и политически напрежения в центъра на дневния ред. Анализът показва, че Нова телевизия е по-фокусирана върху теми, съдържащи елементи на страх и напрежение, докато при БТВ в изследвания период има изключения – основно свързани със спортни успехи на български състезатели.

Заклучение

Анализът показва, че централните емисии новини на БТВ и Нова телевизия не просто отразяват социалните страхове, а активно ги конструират и поддържат. Чрез подбора на теми, подреждането на новините и акцента върху институционалния разпад и бедствията, телевизиите оформят среда, в която страхът е основна призма за интерпретация на реалността. Въпреки това трябва да се има предвид, че страхът не е страничен ефект от новините, а структуриращ принцип на тяхното изграждане.

Близостта в редакционните профили на БТВ и Нова телевизия показва, че двете медии имат обща логика при създаването на новинарско съдържание, в което конфликтът, кризата и несигурността са водещи за привличане и задържане на аудиторията. В този контекст социалните страхове функционират едновременно

като съдържание и като инструмент – те имат силно емоционално въздействие, но същевременно свиват публичния дебат до поредица от заплахи и реакции.

Така централните емисии не само отразяват напреженията в обществото, но и допринасят за тяхното възпроизвеждане. Това поставя важни въпроси пред журналистическата практика и медийната политика: докъде телевизионните новини могат да експлоатират страха като инструмент за привличане на внимание, без да подкопават усещането за сигурност и способността на обществото да обсъжда рационално своите проблеми.

Използвана литература

- Apostolov, A. A. (2014). *Sotsialniyat strah* [Social Fear]. FRUVEG- -PZP
- Aristotel. (2022). *Eticheski sachenia – tom 4.1* [Ethical Works – vol. 4.1]. Zahari Stojanov.
- Blits, J. H. (1989). Hobbesian Fear. *Political Theory*, 17(3), 417–431.
<https://doi.org/10.1177/0090591789017003003>
- Camus, A. (1948). *Vekat na straha* [The century of fear]. Kultura.bg.
<https://kultura.bg/web/векът-на-страха/>
- Darvin, Ch. (2003). *Izrazyavane na emotsiite pri choveka i zhivotnite* [The Expression of the emotions in man and animals]. Lik
- Dichev, I. (2016). *Strahat ot straha ot straha* [Fear of Fear of Fear]. DW.
<https://www.dw.com/bg/%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%8A%D1%82-%D0%BE%D1%82-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D0%B0-%D0%BE%D1%82-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D0%B0/a-19402507>
- Dinev, V. (2001). *Strahat* [Fear]. Mediasat. <https://chitanka.info/text/29887-strahyt>
- Freud, S. (1926). Inhibitions, symptoms and anxiety. In J. Strachey (Ed. & Trans.), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud*, (Vol. 20, (pp. 75–175). The Hogarth Press.
https://web.english.upenn.edu/~cavitch/pdf-library/Freud_Inhibitions_Symptoms_Anxiety.pdf
- Galabov, A. (2020, May 14). *Ochite na straha* [The Eyes of Fear]. OFFNews.
<https://offnews.bg/nashite-avtori/ochite-na-straha-626513.html>

- Gerbner, G. and Gross, L. (1979). *Living with television: the violence profile. Television: The Critical View*. 2nd Ed. Horace Newcomb. https://web.mit.edu/211.432/www/readings/Gerbner_Gross_LivingWithTelevision_ViolenceProfile.pdf
- Hobs, T. (2017). *Leviatan. Za choveka. Za darzhavata* [Leviathan. On Man. On the State]. List
- Huntington, S. (1996). *The clash of civilizations and the remaking of world order*. Simon & Schuster.
- Krasteva, L. (2019). *Sotsialni konflikti i medien rezonans* [Social conflicts and media resonance]. University Publishing „St. Kliment Ohridski”.
- Machiavelli, N. (1991) *Vladeteljat* [The Prince]. <https://chitanka.info/text/4440-vladeteljat>
- Makedonski, V. (1943). *Strahat: Psihologichno i klinichno izsledvane* [Fear: Psychological and clinical study]. Sofia University Publishing.
- National Center for Parliamentary Research. (2023). *Lichnoto usestvane za sigurnost na pylnoletnite balgarski grazhdani i ochakvaniia kam institutsiite, otgovorni za sigurnostta v Bulgariia* [The personal sense of security among adult Bulgarian citizens and expectations toward the institutions responsible for security in Bulgaria]. National Center for Parliamentary Research.
- Orwell, G. (2021). *1984* [1984]. Siela.
- Peicheva, D. (2014). Media and fear maintaining – from hypothesis to theory. In P. Todorov(Ed.) *Media Between Mission and Business*. UNWE Publishing House. CEEOL. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=714945>
- Petrov, M. (2015). *Strahat kato medijno orazhie* [Fear as a media weapon]. NewMedia21. <https://www.newmedia21.eu/analizi/strahat-kato-medijno-orazhie/>
- RiskMonitor. (2016). *Oценка na riskovete za sigurnostta na Bulgariya 2020–2025* [Assessment of the security risks for Bulgaria 2020–2025]. RiskMonitor. https://www.riskmonitor.bg/js/tiny_mce/plugins/ajaxfilemanager/upload/Reports/RM-29-Security_Risks_bg.pdf
- Robin, C. (2004). *Fear: The history of a political idea*. Oxford University Press. https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9780195348101_A23602941/preview-9780195348101_A23602941.pdf

Tabakova, V. (2009). *Bezhantsi i medii* [Refugees and Media]. Tsentar za nezavisima zhurnalistika.

Todorov, T. (2009). *Strakhut ot varvarite* [Fear of the Barbarians]. Iztok-Zapad.